

Aldona Chachlikowska

"Funkcje naukowo-badawcze i dydaktyczne biblioteki akademickiej : materiały konferencji naukowej, Kielce 19-21 września 1996", Kielce 1996 : [recenzja]

Biblioteka 1 (10), 127-129

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Funkcje naukowo-badawcze i dydaktyczne biblioteki akademickiej. Materiały konferencji naukowej. Kielce, 19-21 września 1996 roku. Red. Henryk Suchojad, Kielce 1996

W czasach, gdy polskie biblioteki naukowe wkroczyły w okres transformacji związany z ich komputeryzacją, a problematyka z tymi sprawami związana dominuje w wypowiedziach i publikacjach cieszy fakt, że są ośrodki, które nie tylko przygotowują interesującą konferencję na „niemodny” temat ale i w szybkim tempie wydają materiały konferencyjne. Tym nieco zapomnianym a bardzo ważnym zagadnieniem jest praca naukowa i dydaktyczna bibliotek uczelnianych. Konferencję zatytułowaną „Funkcje naukowo badawcze i dydaktyczne biblioteki akademickiej” zorganizowała i materiały konferencyjne wydała drukarnia Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Kielcach.

Dobór autorów wypowiadających się na wskazane w tytule tematy nie jest przypadkowy. Zdecydowana ich większość to osoby doskonale znające problematykę, którą od wielu lat z powodzeniem uprawiają. Artykuły są rzeczowe i wyczerpujące, w wielu przypadkach (Danuta Konieczna, Radosław Cybulski, Henryk Hollender) nawiązujące do rozwiązań stosowanych w bibliotekach zagranicznych.

Układ książki jest przemyślany. Rozpoczyna ją artykuł Marcina Drzewieckiego poświęcony niepokojącej sytuacji w zakresie czytelnictwa, bibliotek i informacji naukowej w szkołach średnich i wpływem jaki wywiera to na stopień przygotowania uczniów, a później studentów do korzystania ze zbiorów i usług zorganizowanej informacji naukowej będącej w coraz wyższym stadium automatyzacji. Autor postuluje, aby informacja w nowoczesnej szkole była sposobem pracy nauczyciela, a nie ograniczała się do okazjonalnych zajęć na temat bibliografii, katalogów czy klasyfikacji dziesiętnej. W szkole wyższej „kultura informacyjna” powinna już być utrwalana a nie rozpoczynana.

Interesującą tezę, że to uniwersytet psuje sprawności czytelnicze absolwenta szkoły średniej stawia i w niebanalny sposób udowadnia Henryk Hollender. Autor zakłada, że polski student nie wie co i kiedy ma przeczytać, nie potrafi też dotrzeć do poszukiwanej lektury. Wskazuje, że to biblioteka powinna być doradcą i przewodnikiem studenta. Powinna mu też pomóc w zbudowaniu odpowiedniego warsztatu informacyjnego. Konkluzją tych rozważań jest niewesoła: polskie biblioteki nie tylko nie podejmują się tej roli, lecz nie robią prawie nic, aby stać się znaczącym współuczestnikiem procesu dydaktycznego. Postuluje rozpoczęcie faktycznej współpracy z wydziałami w tym zakresie.

Tematem poruszonym przez kilku autorów jest biblioteka jako miejsce uprawiania nauki przez użytkownika.

Radosław Cybulski w zamieszczonym artykule wiąże postęp w bibliotekach z ich strategią marketingową rozumianą jako skuteczna metoda działania, dzięki której można ocenić istniejący stan rzeczy oraz wyznaczyć cele działania. Autor postuluje badania naukowe dotyczące np.: całokształtu kondycji biblioteki lub jakiegoś odcinka pracy

(wypożyczalni, czytelnii), czy potrzeb określonej grupy użytkowników. W tym miejscu chciałbym przypomnieć, że w 1982 roku zespół pracowników naukowo-badawczych Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu przeprowadził ogólnouczelniane badania potrzeb informacyjnych pracowników naukowych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, które w efekcie bardziej pozwoliły przyjrzeć się istniejącej sytuacji niż przyczyniły się do podniesienia poziomu oferowanych przez bibliotekę usług informacyjnych¹. To potwierdza słusność kolejnego wniosku autora, że aby osiągnąć lepsze efekty w pracy i zaspokoić oczekiwania użytkowników potrzebna jest daleko idąca współpraca bibliotek.

Józef Szocki, Donata Gurzyńska-Bociek, Gabriela Meinardi i Franciszek Mincer artykuły swoje poświęcili znaczeniu właściwego zaspokajania potrzeb informacyjnych pracowników naukowych uczelni i instytutów naukowo-badawczych oraz znajdowaniu coraz nowszych i lepszych rozwiązań mających na celu pozyskiwanie literatury zagranicznej. Gabriela Meinardi podkreśla, że bibliotekarz aby mógł radzić i pomagać powinien sam coraz więcej umieć. Zadaniem współczesnego bibliotekarza powinno być dążenie do profesjonalizmu i partnerstwa w kontaktach z pracownikami naukowymi, a nie kreowanie służebnej roli zawodu.

W kilku pracach (m.in. Gabrieli Meinardi i Artura Jazdona) postawiono dramatyczne i w dalszym ciągu pozostające bez odpowiedzi pytanie: Kim w zasadzie powinien być bibliotekarz dyplomowany? Naukowcem, specjalistą, organizatorem czy po trosze wszystkim w jednej osobie! Przewija się poza tym przez książkę postulat zmiany statusu tej grupy zawodowej.

Interesujące podejście do problemu pracy naukowej w bibliotekach prezentuje Artur Jazdon. Autor zajmuje się mianowicie możliwościami uprawiania działalności naukowej przez samych bibliotekarzy, głównie bibliotekarzy dyplomowanych. W podsumowaniu dochodząc do wniosku, że biblioteki uczelniane nie wykorzystały do końca szansy na prowadzenie badań własnych. Stosunkowo największe osiągnięcia mają pracownicy niektórych działów specjalistycznych (np. zbiory specjalne). Jednak problemy z publikowaniem wyników zniechęcają ewentualnych autorów. Z drugiej strony coraz więcej bibliotek wykorzystuje możliwość wydawania własnych wydawnictw czy periodyków. Kończąc podkreśla, że bibliotekarze zbyt mało aktywnie domagają się sprzyjających ich pracy naukowej rozwiązań formalno-prawnych.

Biblioteki akademickie jako pełne inicjatywy centra upowszechniania i promocji wytworów nauki - to zadanie ważne i jednocześnie trudne, głównie w obliczu zmian technologicznych (komputeryzacja). Rola bibliotekarza jako inicjatora dotarcia do potencjalnego użytkownika i przekonania go o korzyściach płynących ze znajomości i umiejętności wykorzystywania różnych źródeł informacji. Szereg interesujących uwag na powyższe zagadnienia odnajdziemy w artykułach Marianny Borawskiej, Danuty Koniecznej i Moniki Rausz.

Istotnym ogniwem w pracy bibliotek uczelnianych jest etap przygotowania użytkowników do korzystania z ich usług. Problemy *Przysposobienia bibliotecznego* dla studentów pierwszego roku i *Podstaw informacji naukowej* dla zainteresowanych studentów wyższych lat studiów omawiają, często na przykładzie własnych doświadczeń: Danuta Konieczna; Hanna Batorowska i Barbara Kamińska-Czubala; Zofia Sokół; Maria Czujowa; Maria Domańska-Nogajczyk, Zofia Kilarska i Krystyna Wierzchowska; Aldona Chachli-

¹ A. Downar-Zapoiska, A. Jazdon: Badanie potrzeb informacyjnych pracowników naukowych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu. W: *Zagadnienia Informacji Naukowej* 1983 nr 2 (43) s.25 - 53.

kowska. Z wypowiedzi wynika, że dydaktyka biblioteczna w tradycyjnym wydaniu nie cieszy się już zainteresowaniem studentów ani pracowników naukowych. W artykułach znajdziemy wiele informacji na temat zmieniających się programów tych zajęć, oczekiwań studentów (użytkowników) a także o tym, że nauczanie studentów właściwych metod wyszukiwania informacji poprzez nowe nośniki w związku z coraz powszechniejszą komputeryzacją staje się obecnie jednym z podstawowych zadań biblioteki związanej z uczelnią wyższą.

Biblioteka jako miejsce kształcenia przyszłych bibliotekarzy, czyli realizacja studenckich praktyk zawodowych. Mam wrażenie, że temat ten nie cieszył się specjalnym zainteresowaniem mimo tego, że dotyczy w zasadzie wszystkich bibliotek. Tylko dwie autorki Beata Cwiertnia i Aldona Chachlikowska poruszyły go. Intresujące, że problem naturalnie uzupełnił się, gdyż jedna z autorek jest przedstawicielką instytucji kształcącej bibliotekoznawców druga natomiast biblioteki przyjmującej studentów na praktyki.

Po materiałach warto sięgnąć. W interesujący sposób przedstawiono w nich stan aktualny polskich bibliotek akademickich w sferze ich działalności naukowo-badawczej i dydaktycznej. Obraz, który się wyłania w zasadzie jest optymistyczny. Wiemy co chcemy zrobić, zmienić i ulepszyć. Najważniejszy jest dla nas użytkownik i to ku niemu kierowane są wszelkie nasze poczynania. Miejmy nadzieję, że nasza praca wspierana nowymi technologiami przynosiła będzie coraz lepsze efekty.

Aldona Chachlikowska

Informacja naukowa w krajach Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia prawne. Warszawa-Kraków 1997 s.138.

„Informacja naukowa w krajach Unii Europejskiej. Wybrane zagadnienia prawne”, to publikacja opracowana przez ZESPÓŁ OPINIODAWCZO-DORADCZEGO KOMITETU BADAŃ NAUKOWYCH DO SPRAW KRAJOWEJ POLITYKI W ZAKRESIE INFORMACJI NAUKOWEJ PRZY INSTYTUCIE WYNALAZCZOŚCI I OCHRONY WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO.

Autorzy ww. pracy pragną przedstawić szerokiej rzeszy pracowników placówek informacyjnych zmiany zachodzące w funkcjonowaniu tych placówek w świetle przepisów prawnych oraz prawno-administracyjnych. Szczególnie ważny problem ten wydaje się z powodu starań zmierzających do zharmonizowania prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej.

Warto przypomnieć, że z dniem 1 lutego 1994 roku wszedł w życie Układ Europejski ustanawiający stowarzyszenie między Rzeczypospolitą Polską z jednej strony a Wspólnotą Europejską z drugiej strony. Umowa ta reguluje stosunki między Rzeczypospolitą Polską a Wspólnotą Europejską w okresie przejściowym, to jest od momentu wejścia w życie Układu Europejskiego, do czasu uzyskania przez Polskę pełnego członkostwa w Unii Europejskiej. Obecnie Polska realizuje postanowienia Układu Europejskiego i przygotowuje się do wejścia do UE. Przystosowanie polskiego prawodawstwa do prawodawstwa Unii Europejskiej w zakresie informacji naukowej może ulec istotnym zmianom, poprzez wprowadzenie założeń Białej Księgi J. Delorse'a i zawartej w niej koncepcji społeczeństwa informacyjnego. Oznacza to, że obecny stan prawy dotyczący informacji naukowej w Unii Europejskiej może wkrótce się zmienić, a to spowoduje, że budowanie polskiego prawodawstwa w tej dziedzinie powinno uwzględnić rozwój koncepcji społeczeństwa informacyjnego w Europie i na świecie.